Negozju u drittijiet tal-bniedem

il-Kroazja

1. X'tip ta' protezzjoni ġudizzjarja għandi f'pajjiżek bħala vittma ta' ksur tad-drittijiet tal-bniedem relatati man-negozju? Din il-protezzjoni tinkludi kumpens?

Il-vittmi ta' ksur tad-drittijiet tal-bniedem jistgħu jfittxu protezzjoni ġudizzjarja:

fi proċedimenti ċivili, li fihom jistgħu jingħataw kumpens għad-danni, materjali jew mhux materjali (mhux materjali f'każ ta' ksur tad-drittijiet tal-personalità [1]);

fi proċedimenti kriminali, li fihom il-parti leża tista' tressaq talba għad-danni mġarrba bħala riżultat tar-reat imwettaq.

L-Artikolu 1 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili (*Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne Novine* (NN; Il-Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tal-Kroazja) Nri 53/91, 91 /92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14, u 70/19) jipprovdi għal dak l-Att biex jirregola r-regoli proċedurali li taħthom il-qrati jisimgħu u jiddeliberaw fi proċedimenti li jikkonċernaw id-drittijiet u l-obbligi fundamentali tal-bniedem u taċ-ċittadini, ir-relazzjonijiet personali u familjari taċ-ċittadini, kif ukoll proċeduri tax-xogħol, kummerċjali, tal-proprjetà u oħrajn tad-dritt ċivili, sakemm ma jiddeliberax dwar xi wħud minn dawn skont ir-regoli ta' xi proċedura oħra ma tkunx stabbilita bil-liġi. Barra minn hekk, l-Artikolu 185 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili jipprovdi għal proċedimenti ċivili li għandhom jinbdew billi tiġi ppreżentata azzjoni.

Fil-proċeduri relatati mal-impjieg, partikolarment meta jiġu ffissati l-limiti ta' żmien u jiġu ppjanati s-seduti, il-qorti dejjem tagħti attenzjoni speċjali lill-ħtieġa li tilwimiet dwar l-impjiegi jiġu solvuti b'mod urġenti.

2. Għandkom regoli speċifiċi għal ksur serju tad-drittijiet tal-bniedem? Dawn ir-regoli japplikaw għal reati ambjentali jew sfruttamenti severi tax-xogħol?

L-Artikolu 43 tal-Att dwar il-Proċedura Kriminali (*Zakon o kaznenom postupku*, NN Nri 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70 /17, u 126/19) jipprovdi katalgu ġenerali tad-drittijiet tal-vittmi kollha tal-kriminalità (id-dritt għal servizzi ta' appoġġ għall-vittmi tal-kriminalità, id-dritt għal assistenza psikoloġika effettiva u assistenza oħra esperta u appoġġ tal-awtoritajiet, organizzazzjonijiet jew istituzzjonijiet li jipprovdu għajnuna lill-vittmi tal-kriminalità skont il-liġi, id-dritt għall-protezzjoni mill-intimidazzjoni u r-ritaljazzjoni, id-dritt għall-protezzjoni tad-dinjità tal-vittma waqt li tkun intervistata bħala xhud, id-dritt li tinstema' mingħajr dewmien żejjed wara li tressaq ilment kriminali, u d-dritt għal kwalunkwe smigħ ieħor biss sal-punt meħtieġ għal proċeduri kriminali, id-dritt li tkun akkumpanjat minn persuna ta' fiduċja waqt azzjonijiet li fihom il-vittma hija parteċipant, id-dritt li l-proċeduri mediċi jinżammu minimi u li jitwettqu biss fejn ikun strettament meħtieġ għall-proċeduri kriminali, id-dritt li persuna tippreżenta mozzjoni għall-prosekuzzjoni u azzjoni privata skont id-dispożizzjonijiet tal-Kodiċi Kriminali (*Kazneni zakon*), id-dritt li tipparteċipa fi proċedimenti kriminali bħala parti leża, id-dritt li tkun infurmat biċ-ċaħda tal-ilment kriminali u tal-fatt li l-prosekutur pubbliku (*državni odvjetnik*) ma kompliex il-prosekuzzjoni kriminali, u d-dritt li persuna tieħu f'idejha l-prosekuzzjoni kriminali mill-prosekutur pubbliku, id-dritt li tkun notifikat mill-prosekutur pubbliku dwar kwalunkwe azzjoni meħuda minħabba l-ilment kriminali tal-vittma u li tippreżenta kwerela lil prosekutur pubbliku ogħla, id-dritt li tkun notifikat, fuq talba u mingħajr dewmien żejjed, dwar is-sospensjoni tal-kustodja jew detenzjoni ta' qabel il-proċess u dwar il-ħarba tal-imputat, u tal-ħelsien tal-ħati milli jiskonta sentenza ta' ħabs, kif ukoll dwar kwalunkwe miżura meħuda biex tipproteġi lill-vittma, id-dritt li tkun infurmat, fuq talba, dwar kwalunkwe deċiżjoni finali li ttemm il-proċeduri kriminali u drittijiet oħra stabbiliti mil-liġi).

L-Artikolu 44 tal-Att dwar il-Proċedura Kriminali jistabbilixxi drittijiet speċjali tal-vittmi tat-traffikar tal-bnedmin (li jistgħu jitwettqu bl-iskop li jisfruttaw ix-xogħol ta' xi ħadd permezz ta' xogħol imġiegħel jew servitù) li, flimkien mad-drittijiet previsti fl-Artikolu 43 tal-Att , huma intitolati wkoll għal konsultazzjoni bla ħlas qabel ma jiġu intervistati u għal rappreżentant bla ħlas għas-spejjeż tal-istat; li jiġu interrogati fl-uffiċċju tal-pulizija jew tal-prosekutur pubbliku (*državno odvjetništvo*) minn persuna tal-istess sess, u, jekk possibbli, minn dik l-istess persuna jekk l-intervista tkun ripetuta; li ma jirrispondux mistoqsijiet li mhumiex relatati mar-reat u li jikkonċernaw il-ħajja privata tal-vittma; li jitolbu li jkunu intervistati b'mezzi awdjoviżivi; għall-protezzjoni tad-*data* personali; u li jitolbu l-esklużjoni tal-pubbliku mill-proċeduri.

L-Artikolu 43a [tal-Att dwar il-Proċedura Kriminali] u r-Regoli dwar il-metodi ta' valutazzjoni individwali tal-vittma (*Pravilnik o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve*, NN Nru 106/17, minn hawn 'il quddiem: ir-Regoli) jistabbilixxu l-proċedura ta' valutazzjoni individwali tal-vittma biex jiddeterminaw il-ħtieġa ta' miżuri protettivi speċjali fir-rigward tal-vittma ta' reat, u jekk jinstab li hemm ħtieġa bħal din, biex jiddeterminaw liema miżuri protettivi speċjali (inklużi miżuri protettivi proċedurali, bħal metodi ta' interrogazzjoni speċjali, l-użu ta' teknoloġiji ta' komunikazzjoni li jevitaw il-kuntatt viżwali mal-awtur tar-reat, l-esklużjoni tal-pubbliku mill-proċeduri, l-interrogazzjoni minn persuna tal-istess sess u, jekk possibbli, minn dik l-istess persuna jekk l-intervista tkun ripetuta, l-akkumpanjament minn persuna fdata, protezzjoni tad-*data* personali) għandhom jiġu applikati, biex jiffaċilitaw konsultazzjoni bla ħlas bi spejjeż tal-istat, u miżuri oħra previsti taħt il-liġi). Il-fatt li reati serji jinkludu, iżda mhumiex limitati għal, *inter alia*, it-traffikar tal-bnedmin u l-kriminalità organizzata, huwa kkunsidrat, u għalhekk jinkludu reati ambjentali jekk dawn jitwettqu bħala parti minn assoċjazzjoni kriminali.

Il-protezzjoni tad-drittijiet tal-vittmi fir-Repubblika tal-Kroazja hija ggarantita mil-leġiżlazzjoni dwar il-ġustizzja kriminali, kif ukoll mill-Kostituzzjoni Kroata (*Ustav Republike Hrvatske*), u l-osservanza tagħhom hija ggarantita mill-qrati nazzjonali. Ladarba r-rimedji legali kollha disponibbli fil-livell nazzjonali jkunu ġew eżawriti, il-vittmi jistgħu jibdew proċeduri quddiem il-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fi Strasburgu bħala l-aħħar għażla jekk jemmnu li wieħed mid-drittijiet fundamentali tagħhom iggarantiti mill-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem ġie miksur fil-livell nazzjonali.

3. Jien vittma ta' ksur tad-drittijiet tal-bniedem li jirriżulta minn attivitajiet ta' korporazzjoni transnazzjonali Ewropea li seħħew barra l-Unjoni Ewropea. Għandi aċċess għall-qrati f'pajjiżek jekk m'inix ċittadin tal-UE jew ma ngħixx fl-UE? X'inhuma l-kundizzjonijiet biex nasserixxi ksur tad-drittijiet tiegħi? Fejn nista' nsib xi informazzjoni addizzjonali?

Skont l-Artikolu 27 tal-Att dwar il-Proċedura Ċivili, il-qrati Kroati għandhom ġurisdizzjoni biex jiddeċiedu f'tilwim b'dimensjonijiet internazzjonali meta ġurisdizzjoni bħal din tkun stabbilita espliċitament mil-liġi jew minn trattat internazzjonali.

Fir-rigward tal-ġurisdizzjoni fi kwistjonijiet ċivili u kummerċjali, l-Att dwar id-Dritt Internazzjonali Privat (*Zakon o međunarodnom privatnom pravu*, NN Nru 101 /17) jipprovdi espressament għall-applikazzjoni tar-Regolament (UE) Nru 1215/2012 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Diċembru 2012 dwar il-ġurisdizzjoni u r-rikonoxximent u l-eżekuzzjoni ta' sentenzi fi kwistjonijiet ċivili u kummerċjali (minn hawn 'il quddiem: ir-Regolament Brussell I) fl-ambitu tiegħu u jestendi l-applikazzjoni tiegħu għal sitwazzjonijiet li jikkonċernaw pajjiżi terzi.

Skont ir-regola bażika dwar il-ġurisdizzjoni tar-Regolament Brussell I inkluża fl-Artikolu 4, persuni domiċiljati fi Stat Membru, tkun xi tkun in-nazzjonalità tagħhom, għandhom jiġu mfittxija fil-qrati tad-domiċilju tagħhom. L-Artikolu 63 jipprovdi li d-domiċilju ta' persuni ġuridiċi huwa s-sede statutorja tagħhom, l-amministrazzjoni ċentrali jew il-post prinċipali tan-negozju.

Sitwazzjonijiet li fihom konvenut jista' jiġi mfittex fi Stat Membru għajr dak li fih ikun domiċiljat huma stabbiliti fl-Artikoli 7-9 (ġurisdizzjoni speċjali). Għalhekk, il-ġurisdizzjoni f'relazzjonijiet mhux kuntrattwali hija rregolata mill-Artikolu 7(2), li jiddetermina li persuna domiċiljata fi Stat Membru tista' tiġi mfittxija fi Stat Membru ieħor fi kwistjonijiet relatati ma' delitt jew kważi delitt, fil-qrati tal-post fejn seħħ jew jista' jseħħ avveniment dannuż.

Barra minn hekk, l-Artikolu 58 tal-Att dwar id-Dritt Internazzjonali Privat jipprovdi għall-ġurisdizzjoni meħtieġa kif ġej: Jekk l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dak l-Att jew liġijiet Kroati oħra jew trattati internazzjonali fis-seħħ fil-Kroazja ma tagħtix ġurisdizzjoni fir-rigward ta' konvenut domiċiljat fi Stat Membru mhux tal-UE, u jekk il-proċedimenti ma jkunux jistgħu jew ma jistgħux raġonevolment ikunu mistennija li jitmexxew barra mill-pajjiż, il-qrati Kroati għandhom ġurisdizzjoni meta l-mertu tal-proċedimenti jkollu konnessjoni suffiċjenti mal-Kroazja b'hekk li jkun xieraq li l-proċeduri jitmexxew fil-Kroazja.

4. L-Istituzzjonijiet tal-Ombudsman, il-korpi tal-ugwaljanza jew l-istituzzjonijiet Nazzjonali tad-Drittijiet tal-Bniedem jistgħu jappoġġaw lill-vittmi ta' ksur tad-drittijiet tal-bniedem relatati man-negozju mwettqa minn korporazzjonijiet transnazzjonali Ewropej barra l-Unjoni Ewropea? Jistgħu dawn il-korpi jinvestigaw il-każ tiegħi jekk jien mhux ċittadin tal-UE u ma ngħixx fl-UE? Hemm servizzi pubbliċi oħra (bħall-ispettorat tax-xogħol jew tal-ambjent) f'pajjiżek li jistgħu jinvestigaw il-każ tiegħi? Fejn nista' nsib informazzjoni dwar id-drittijiet tiegħi?

Taħt l-Att dwar l-Ombudsman (*Zakon o pučkom pravobranitelju*), l-ombudsman Kroat huwa responsabbli biex jikkunsidra biss l-ilmenti dwar vjolazzjonijiet eżistenti ta' liġijiet u irregolaritajiet fil-ħidma tal-awtoritajiet nazzjonali, unitajiet ta' awtogovernanza lokali u reġjonali u persuni ġuridiċi b'awtorità pubblika, li konsegwentement ifisser li investigazzjoni ta' lmenti relatati ma' ksur ta' liġijiet fis-settur privat mhix permessa. Barra minn hekk, skont l-Artikolu 20, kull min jemmen li d-drittijiet u l-libertajiet kostituzzjonali jew legali tagħhom huma mhedda jew miksura bħala riżultat ta' kondotta illegali jew irregolari minn dawn l-awtoritajiet jista' jressaq azzjoni quddiem qorti kompetenti. Konsegwentement, persuna li tixtieq tippreżenta lment lill-Uffiċċju ta' l-Ombudsman (*Ured pučkog pravobranitelja*) m'għandhiex għalfejn tkun ċittadin tal-UE, iżda prekundizzjoni biex l-Ombudsman jindirizza l-ilment hija li waħda (jew aktar) mill-awtoritajiet wettqu ksur tad-drittijiet tal-bniedem. Madankollu, billi l-Uffiċċju tal-Ombudsman fil-Kroazja ħafna drabi jirċievi lmenti relatati mas-settur privat, l-esperjenzi u l-ilmenti taċ-ċittadini jintużaw kemm f'rapporti annwali kif ukoll permezz ta' parteċipazzjoni fi proċedimenti legali biex jippromwovu miżuri speċifiċi, li mingħajrhom ma jkunx possibbli li jinkiseb livell ogħla ta' infurzar tal-liġi u protezzjoni taċ-ċittadin.

Min-naħa l-oħra, l-Att Kontra d-Diskriminazzjoni (*Zakon o suzbijanju diskriminacije*) huwa applikabbli għall-imġiba tal-awtoritajiet nazzjonali kollha, tal-unitajiet awtogovernattivi lokali u reġjonali, ta' persuni ġuridiċi b'awtorità pubblika, u għall-imġiba tal-persuni ġuridiċi u fiżiċi kollha, speċjalment fl-oqsma tax-xogħol u l-kundizzjonijiet tax-xogħol, l-aċċess għal impjieg indipendenti u attivitajiet dipendenti, inklużi l-kriterji tal-għażla, kif ukoll il-kundizzjonijiet għar-reklutaġġ u l-promozzjoni; aċċess għat-tipi kollha ta' gwida vokazzjonali, taħriġ professjonali, u taħriġ mill-ġdid; edukazzjoni, xjenza u sport; is-sigurtà soċjali, inklużi l-benesseri soċjali; pensjoni u assigurazzjoni tas-saħħa; ġudikatura u amministrazzjoni, informazzjoni pubblika u l-midja; aċċess għal u provvista ta' oġġetti u servizzi; sħubija u attivitajiet fi trejdjunjins, organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, partiti politiċi jew kwalunkwe tip ieħor ta' organizzazzjoni, u parteċipazzjoni fil-ħolqien kulturali u artistiku.

Barra minn hekk, l-Uffiċċju tal-Ombudsman, bħala l-awtorità ċentrali kontra d-diskriminazzjoni, jirċievi rapporti mill-persuni fiżiċi u ġuridiċi kollha u jeżamina rapporti individwali, u għalhekk jista' joħroġ rakkomandazzjonijiet, opinjonijiet, proposti u twissijiet legalment mhux vinkolanti biex jindirizza d-diskriminazzjoni u jipproteġi d-drittijiet tal-persuna diskriminata. Jista' wkoll jieħu sehem fi proċedimenti ġudizzjarji bħala intervenjent min-naħa tal-persuna li qed tilmenta minn diskriminazzjoni, jew jista' jressaq azzjoni legali konġunta għall-protezzjoni kontra d-diskriminazzjoni jekk jipprova l-probabbiltà li l-imġiba tal-konvenut kisret id-dritt għal trattament ugwali ta' numru kbir ta' persuni minħabba l-konnessjoni tagħhom mad-drittijiet u l-valuri rikonoxxuti mill-Att (ir-razza jew l-etniċità, il-kulur tal-ġilda, is-sess, il-lingwa, ir-reliġjon, it-twemmin politiku jew ieħor, l-isfond nazzjonali jew soċjali, il-proprjetà, is-sħubija fi trejdjunjin, l-edukazzjoni, l-istatus soċjali, l-istat ta' żwieġ jew tal-familja, l-età, il-kundizzjoni tas-saħħa, id-diżabilità, il-wirt ġenetiku, l-identità jew l-espressjoni tal-ġeneru, jew l-orjentazzjoni sesswali). Barra minn hekk, il-persuna awtorizzata biex tippreżenta ilment ta' diskriminazzjoni quddiem l-Ombudsman m'għandhiex għalfejn tkun ċittadin tal-UE.

L-Att il-ġdid dwar il-Protezzjoni tal-Informaturi (*Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti*), fis-seħħ mill-1 ta' Lulju 2019, jipprovdi li l-informaturi li jkunu qegħdin ifittxu protezzjoni tad-drittijiet tagħhom għandhom jikkuntattjaw lill-Ombudsman jekk informatur juri l-probabbiltà li huwa safa jew jista' jisfa vittma ta' avvenimenti dannużi talli rrapporta irregolaritajiet. Skont dak l-Att, persuna li tixtieq tressaq ilment m'għandhiex għalfejn tkun ċittadin tal-UE, u l-Ombudsman jista' jieħu azzjoni biex jipproteġi lill-informatur li ġej mis-settur pubbliku jew privat (Nota: l-Att jiddefinixxi l-"informatur" bħala *persuna li hija konxja ta' u rrappurtat irregolaritajiet relatati mat-twettiq tax-xogħol għal impjegatur, pereżempju ksur ta' liġijiet, regolamenti, regoli, kodiċi tal-etika jew kondotta, jew atti interni ta' kumpaniji.)* Għandu jiġi enfasizzat li t-twettiq tax-xogħol, minbarra l-impjieg, jinkludi wkoll xogħol volontarju, xogħol ibbażat fuq kuntratti ta' servizz temporanji, impjiegi ta' studenti, eċċ. Barra minn hekk, informatur jista' jkun persuna li pparteċipat fi proċeduri ta' reklutaġġ bħala kandidat.

Barra minn hekk, bħala parti mill-imġiba responsabbli tan-negozju - jiġifieri, il-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem, speċjalment id-drittijiet tax-xogħol, u l-protezzjoni ambjentali, ir-Repubblika tal-Kroazja, bħala pajjiż aderenti għall-Kumitat ta' Investiment tal-OECD, bħala korp ta' ħidma ta' sorveljanza imparzjali, hija meħtieġa timplimenta l-linji gwida li ġejjin: tipprovdi informazzjoni dwar imġiba kummerċjali responsabbli fuq is-sit web; tipproċessa mistoqsijiet; twettaq medjazzjoni fir-riżoluzzjoni ta' problemi li jirriżultaw minn imġiba kummerċjali irresponsabbli possibbli u tikkomunika mal-partijiet interessati biex tiġi evitata litigazzjoni.

Barra minn hekk, il-Kroazja stabbiliet Spettorat tal-Istat (*Državni inspektorat*), li jinkludi diviżjonijiet u servizzi kompetenti (bħad-Diviżjoni tas-Superviżjoni tas-Sigurtà u s-Saħħa fuq il-Post tax-Xogħol u d-Diviżjoni tas-Superviżjoni tal-Impjiegi).

Aktar informazzjoni dwar l-ambitu tax-xogħol u l-kompetenzi tal-Ispettorat tal-Istat jew is-setturi/diviżjonijiet imsemmija hawn fuq tinstab fil-links li ġejjin:

Kuntatti

Diviżjoni tas-Superviżjoni tas-Saħħa u s-Sigurtà fuq il-Post tax-Xogħol

Diviżjoni tas-Superviżjoni tal-Impjiegi

5. Pajjiżek jimponi obbligi fuq korporazzjonijiet transnazzjonali Ewropej biex jistabbilixxu mekkaniżmi ta' lmenti jew servizzi ta' medjazzjoni għal ksur li jirriżulta mill-attivitajiet kummerċjali tagħhom? Dawn l-obbligi japplikaw ukoll għal ksur li seħħ barra mill-Unjoni Ewropea? Min hu responsabbli mill-monitoraġġ ta' dawn l-attivitajiet f'pajjiżek? Hemm rapporti pubbliċi disponibbli li jipprovdu informazzjoni dwar il-funzjonament tas-sistema?

Il-Kroazja ma timponi l-ebda skema ta' medjazzjoni obbligatorja li tindirizza każijiet ta' ksur tad-drittijiet tal-bniedem relatati man-negozju. Għal tilwim tal-konsumaturi bejn il-konsumaturi u n-negozjanti, il-medjazzjoni hija rregolata mill-Att dwar ir-Riżoluzzjoni Alternattiva tat-Tilwim tal-Konsumatur (*Zakon o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova*, NN Nru 121/16 u 32/19) li jittrasponi d-direttivi u r-regolamenti tal-UE dwar ir-riżoluzzjoni tat-tilwim tal-konsumaturi. Għal kwistjonijiet ta' protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem u tilwim ieħor relatat mad-drittijiet, tista' tiġi proposta medjazzjoni quddiem wieħed miċ-ċentri ta' medjazzjoni fil-Kroazja, fejn tilwima tista' tiġi solvuta abbażi tal-interessi tal-partijiet.

Jekk jogħġbok ikkonsulta s-sottopaġni rilevanti biex issib aktar informazzjoni dwar:

Il-Medjazzjoni fl-Istati Membri

Sib medjatur

Soluzzjoni alternattiva għat-tilwim tal-konsumatur

Ċentri ta' medjazzjoni

Skont l-Att dwar il-Ħarsien tal-Konsumatur (*Zakon o zaštiti potrošača*), in-negozjant huwa meħtieġ li jipprovdi lill-konsumatur bl-opportunità li jissottometti ilment bil-miktub bil-posta, bil-faks jew bl-email.
Skont l-Att dwar l-Ispettorat tal-Istat (*Zakon o državnom inspektoratu*), il-petizzjonijiet li jinkludu d-dettalji tal-persuna li tirrapporta (isem, kunjom u indirizz tad-dar) u li jindikaw kondotta li tmur kontra r-regolamenti jistgħu jintużaw bħala bażi għall-ispezzjoni.
Għall-impjegati ta' kumpaniji multinazzjonali, l-Att dwar ix-Xogħol (*Zakon o radu*) jeħtieġ li min iħaddem mill-inqas għoxrin impjegat għandu jaħtar persuna li, flimkien mal-impjegatur, hija inkarigata li tirċievi u ssolvi lmenti relatati mal-protezzjoni tad-dinjità tal-ħaddiema.
Dawn l-attivitajiet huma mmonitorjati mill-Ispettorat tal-Istat.

6. Għandi drittijiet speċifiċi jekk jien vittma vulnerabbli li qed tfittex rimedju għal ksur tad-drittijiet tal-bniedem relatati man-negozju? Jista' jkolli aċċess għall-għajnuna legali, u taħt liema kundizzjonijiet? Liema spejjeż se jkunu koperti mill-għajnuna legali? Għandi aċċess għall-għajnuna legali taħt l-istess kundizzjonijiet jekk minix ċittadin tal-UE jew ma ngħixx fl-UE?

Vittma li tfittex rimedju għal ksur tad-drittijiet tal-bniedem relatat man-negozju għandha l-istess drittijiet bħal vittmi oħra fi proċedimenti kriminali. Jekk jogħġbok ikkonsulta l-Portal Ewropew tal-e-Ġustizzja biex issib aktar informazzjoni:
Id-drittijiet tal-vittmi ta' reat fi proċeduri kriminali
Kumpens għall-vittmi ta' reati
Taħt l-Att dwar l-Għajnuna Legali Mingħajr Ħlas (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*), id-dritt għall-għajnuna legali mingħajr ħlas jingħata lil:
Ċittadini Kroati;
tfal li mhumiex ċittadini Kroati iżda jsibu ruħhom fil-Kroazja mhux akkumpanjati minn adult responsabbli mil-liġi;
barranin b'residenza temporanja soġġetta għar-reċiproċità, u barranin b'residenza permanenti;
barranin taħt protezzjoni temporanja;
barranin residenti illegalment u barranin għal soġġorn qasir, fil-proċeduri li jiddeċiedu dwar tkeċċija jew ritorn;
persuni li jfittxu l-ażil, persuni bi status ta' ażil u barranin bi status ta' protezzjoni sussidjarja u l-membri tal-familja tagħhom li jirrisjedu legalment fil-Kroazja, fil-proċeduri li fihom l-assistenza legali mhijiex mogħtija lilhom taħt liġi speċjali.
L-Att dwar l-Għajnuna Legali Mingħajr Ħlas (NN Nri 143/13 u 98/19) jirregola l-kundizzjonijiet u l-proċedura li fiha persuni inqas vantaġġati jistgħu jeżerċitaw id-dritt tagħhom għal konsultazzjoni legali u aċċess għall-qrati u korpi oħra tal-liġi pubblika fi kwistjonijiet ċivili u amministrattivi.
L-Att dwar l-Għajnuna Legali Mingħajr Ħlas jipprovdi għall-benefiċjarji tal-għajnuna legali mingħajr ħlas, għajr ċittadini Kroati, biex jinkludi:
tfal li mhumiex ċittadini Kroati iżda jsibu ruħhom fil-Kroazja mhux akkumpanjati minn adult responsabbli mil-liġi;
barranin b'residenza temporanja soġġetta għar-reċiproċità, u barranin b'residenza permanenti;
barranin taħt protezzjoni temporanja;
barranin residenti illegalment u barranin għal soġġorn qasir, fil-proċeduri li jiddeċiedu dwar tkeċċija jew ritorn;
persuni li jfittxu l-ażil, persuni bi status ta' ażil u barranin bi status ta' protezzjoni sussidjarja u l-membri tal-familja tagħhom li jirrisjedu legalment fil-Kroazja, fil-proċeduri li fihom l-assistenza legali mhijiex mogħtija lilhom taħt liġi speċjali.
Il-benefiċjarji tal-għajnuna legali mingħajr ħlas jistgħu jeżerċitaw id-dritt għall-għajnuna legali primarja u/jew sekondarja taħt il-kondizzjonijiet stabbiliti bil-liġi.
L-għajnuna legali primarja tkopri informazzjoni legali ġenerali, pariri legali, preżentazzjonijiet lil korpi pubbliċi, lill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem u lil organizzazzjonijiet internazzjonali f'konformità ma' trattati internazzjonali u regoli ta' proċedura interni, rappreżentazzjoni fi proċedimenti quddiem korpi pubbliċi, u assistenza legali f'soluzzjonijiet alternattivi għat-tilwim. Din hija pprovduta minn korpi amministrattivi fil-kontej u fil-Belt ta' Zagreb (*Grad Zagreb*) minn assoċjazzjonijiet awtorizzati u kliniċi legali, u tista' tiġi pprovduta għal kwalunkwe kwistjoni legali. Il-proċedura għall-eżerċizzju tal-għajnuna legali primarja tinbeda billi tikkuntattja direttament lil fornitur primarju tal-għajnuna legali, li jiddetermina fid-diskrezzjoni tiegħu jekk ir-rekwiżiti għall-għajnuna legali primarja ġewx sodisfatti.
L-għajnuna legali sekondarja tkopri pariri legali, sottomissjonijiet fil-proċeduri għall-protezzjoni tad-drittijiet tal-ħaddiema quddiem min iħaddem, sottomissjonijiet u rappreżentanza f'litigazzjoni, u assistenza legali fis-soluzzjoni bonarja tat-tilwim. L-għajnuna legali sekondarja hija pprovduta minn avukati. L-għajnuna legali sekondarja tkopri wkoll eżenzjoni mill-ħlas ta' spejjeż ta' litigazzjoni u miżati tal-qorti.
Biex l-għajnuna legali sekondarja tingħata fil-forma ta' sottomissjonijiet u rappreżentanza f'litigazzjoni u eżenzjoni mill-ħlas ta' miżati tal-qorti, iċ-ċirkostanzi finanzjarji tal-applikant għandhom jissodisfaw ir-rekwiżiti stabbiliti mill-Att dwar l-Għajnuna Legali Mingħajr Ħlas, jiġifieri li d-dħul totali fix-xahar tal-applikanti u tal-membri tal-unità domestika tagħhom ma jaqbżux l-ammont bażi tat-taxxa għal kull membru (HRK 3,326.00) u li l-valur totali tal-assi li għandhom l-applikanti u l-membri tal-unità domestika tagħhom ma jaqbiżx is-60 ammont ta' bażi tat-taxxa (HRK 199,560.00).
Minbarra l-konformità mar-rekwiżiti finanzjarji, jeħtieġ li l-applikazzjoni għall-għajnuna legali sekondarja ssir b'waħda mit-tipi ta' proċeduri li ġejjin relatati ma':
drittijiet *in rem*, ħlief fi proċeduri ta' reġistrazzjoni tal-art;
relazzjonijiet ta' impjieg;
relazzjonijiet familjari, ħlief fi proċedimenti dwar divorzju b'kunsens reċiproku jekk il-konjuġi m'għandhomx tfal minorenni komuni jew adottati jew tfal ta' età taħt il-ħarsien tal-ġenituri;
proċeduri ta' infurzar u sigurtà rigward ġbir sfurzat jew assigurazzjoni ta' talbiet li jirriżultaw mill-proċeduri li fihom tista' tingħata l-għajnuna legali skont id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar l-Għajnuna Legali Mingħajr Ħlas;
soluzzjoni bonarja tat-tilwim;
bħala eċċezzjoni, fil-proċeduri ġudizzjarji amministrattivi u ċivili l-oħra kollha meta tali ħtieġa tinħoloq minn ċirkostanzi tal-ħajja speċifiċi tal-applikanti u l-membri tal-unità domestika tagħhom, skont l-iskop fundamentali tal-Att dwar l-Għajnuna Legali Mingħajr Ħlas.
Il-proċedura għall-għoti tal-għajnuna legali sekondarja tinbeda billi tapplika lill-korp amministrattiv kompetenti tal-kontea jew tal-Belt ta' Zagreb. L-applikazzjoni hija sottomessa f'forma standard, inkluż il-kunsens tal-applikanti u l-membri tal-unità domestika tagħhom għall-aċċess tad-*data* kollha dwar id-dħul u l-assi totali tagħhom u l-konferma tal-applikant li l-informazzjoni pprovduta hija preċiża u kompluta.
Fil-proċedura għall-għoti tal-għajnuna legali sekondarja lil applikant li jissodisfa r-rekwiżiti legali biex jeżerċita d-dritt għal għajnuna legali sekondarja, l-awtorità kompetenti toħroġ deċiżjoni li tagħti l-għajnuna legali sekondarja, u tindika t-tip u l-ambitu tal-għajnuna legali mogħtija. L-għoti tal-għajnuna legali sekondarja tirreferi għal sigurtà sħiħa jew parzjali għall-ħlas tal-ispejjeż tal-għajnuna legali sekondarja, skont l-ammont tad-dħul totali ta' kull xahar tal-applikanti u tal-membri tal-unità domestika tagħhom. Id-deċiżjoni li tingħata l-għajnuna legali sekondarja tispeċifika wkoll l-avukat li se jipprovdi l-għajnuna legali sekondarja.
Jekk l-applikant ma jissodisfax ir-rekwiżiti għall-għoti tad-dritt għall-għajnuna legali sekondarja, tinħareġ deċiżjoni li tirrifjuta l-applikazzjoni. Id-deċiżjoni li tirrifjuta l-applikazzjoni tista' tkun soġġetta għal appell mill-applikant quddiem il-Ministeru tal-Ġustizzja (*Ministarstvo pravosuđa*). Proċeduri amministrattivi jistgħu jinbdew kontra d-deċiżjoni tal-Ministeru tal-Ġustizzja li tiċħad l-appell.
Jekk il-benefiċjarju tal-għajnuna legali mingħajr ħlas huwa l-parti telliefa, jiġifieri, ma jirnexxix fil-proċedimenti li għalihom ingħatat l-għajnuna legali sekondarja, mhuwiex meħtieġ iħallas lura l-ispejjeż tal-għajnuna legali. Madankollu, l-għotja ma tfissirx li l-benefiċjarju tal-għajnuna legali sekondarja li huwa l-

parti telliefa se jkun eżentat mill-ħlas tal-ispejjeż tal-litigazzjoni mġarrba mill-parti opposta, li jiġu deċiżi mill-qorti skont ir-regoli li jirregolaw il-proċeduri ġudizzjarji.

Tista' tingħata wkoll għajnuna legali mingħajr ħlas f'tilwim transkonfinali. L-Att dwar l-Għajnuna Legali Mingħajr Ħlas jiddefinixxi tilwim transfruntier bħala dawk li fihom rikorrent għall-għajnuna legali huwa domiċiljat jew residenti fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, għajr l-Istat Membru tal-qorti, jew dak li fih id-deċiżjoni ġudizzjarja għandha tiġi eżegwita.

L-għajnuna legali f'tilwim transfruntier tingħata fi kwistjonijiet ċivili u kummerċjali, proċeduri ta' medjazzjoni, soluzzjonijiet barra mill-qorti, l-infurzar ta' strumenti pubbliċi u pariri legali f'dawn il-proċeduri. Id-dispożizzjonijiet dwar l-għajnuna legali f'tilwim transfruntier ma japplikawx fi proċeduri dwar tassazzjoni, dwana u proċeduri amministrattivi oħra.

Rikorrenti għall-għajnuna legali f'tilwim transfruntier jingħataw għajnuna legali jekk jissodisfaw ir-rekwiżiti stabbiliti fl-Att dwar l-Għajnuna Legali Mingħajr Ħlas. Bħala eċċezzjoni, l-għajnuna legali tista' tingħata lir-rikorrenti li ma jissodisfawx ir-rekwiżiti għall-għoti tal-għajnuna legali stipulati fl-Att dwar l-Għajnuna Legali Mingħajr Ħlas jekk juru li mhumiex kapaċi jħallsu l-ispiża tal-proċeduri minħabba spejjeż tal-għoli tal-ħajja mhux proporzjonati fl-Istat Membru tad-domiċilju jew tar-residenza abitwali u l-għoli tal-ħajja fil-Kroazja.

Fil-Kroazja, ir-rikorrenti jew l-awtorità kompetenti tal-Istat Membru li fih huma domiċiljati jew residenti abitwalment (awtorità trażmittenti) għandhom jissottomettu r-rikors għall-għajnuna legali lill-Ministeru tal-Ġustizzja (awtorità riċeventi). Il-formoli u d-dokumenti mehmuża għandhom jitwasslu bil-Kroat. Inkella, ir-rikors jiġi miċħud.

Jekk tilwima li fiha r-rikorrent jitlob l-għajnuna legali mhijiex tilwima transfruntiera jew jekk ir-rikorrent mhux intitolat għall-għajnuna legali f'tilwim transfruntier, il-Ministeru tal-Ġustizzja joħroġ deċiżjoni li tiċħad ir-rikors. Mhumiex permessi appelli kontra deċiżjonijiet tal-Ministeru tal-Ġustizzja, għalkemm jistgħu jinbdew proċedimenti amministrattivi.

Tista' tingħata għajnuna legali b'xejn lil persuni li mhumiex residenti fl-Unjoni Ewropea, bla ħsara għad-disposizzjonijiet ta' ftehim internazzjonali bilaterali u multilaterali li jorbtu lill-Kroazja.

Għal informazzjoni dwar l-għajnuna legali fil-Kroazja jekk jogħġbok irreferi għas-sit web:

Għajnuna legali

---

[1] Drittijiet tal-personalità: id-dritt għall-ħajja, is-saħħa fiżika u mentali, ir-reputazzjoni, l-unur, id-dinjità, l-isem, il-privatezza tal-ħajja personali u tal-familja, il-libertà, eċċ.

L-aħħar aġġornament: 24/03/2022

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbilta jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.